



Warszawa, 21 lipca 2022 r.

dr hab., prof. INP PAN Mateusz Błachucki

Zakład Prawa Administracyjnego INP PAN

Ocena osiągnięć naukowych

dra Arkadiusza Cudaka przygotowana w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie prawo

Recenzja została przygotowana w wykonaniu uchwały Rady Doskonałości Naukowej z 22 grudnia 2021 r. powołującej mnie na członka komisji habilitacyjnej – recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dra Arkadiusza Cudaka. Zgodnie z art. 221 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574; dalej ustawa o stopniach) zawiera ocenę czy osiągnięcia naukowe dra Arkadiusza Cudaka odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, a zatem stanowią znaczny wkład w rozwój nauki prawa.

Sformułowanie z art. 221 ust. 8 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce może budzić pewną konfuzję, ile właściwie osiągnięć naukowych Habilitanta podlega recenzji. W literaturze wskazuje się, że „użycie liczby mnogiej dość często jest interpretowane przez habilitantów jako wymóg przedstawienia kilku osiągnięć, należy zatem przykładowo przedstawić nie tylko monografię, ale i cykl artykułów. Jest to stanowisko błędne, gdyż konstrukcja art. 219 ust. 1 ustawy jest dość podobna do art. 16 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym, w której również w ust. 1 wymieniono osiągnięcia w liczbie mnogiej, ale w ust. 2 już odnoszono się do osiągnięcia w liczbie pojedynczej. Ponadto, gdyby tak rygorystycznie podchodzić do lektury art. 219 ust. 1 pkt 2, to ze względu na użycie słowa „co najmniej” należałoby oczekiwać, że habilitant przedstawi wszystkie trzy typy osiągnięć – w tym oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne” (P. Grzebyk, *Warunki uzyskania stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki prawne*, Państwo i Prawo 2022, z. 5, s. 74). Kierując się tą racjonalną, historyczną i celowościową wykładnią przedstawiam ocenę osiągnięcia naukowego wskazanego przez

dra Arkadiusza Cudaka w postaci monografii naukowej pt.: *Zarzut w sprawie egzekucji administracyjnej* (C.H. Beck, Warszawa 2021, ss. 472).

Wolą ustawodawcy poza zakresem recenzji jest weryfikacja pozostałych kryteriów nadania stopnia doktora habilitowanego określonych w art. 219 ust. 1 pkt. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574; dalej ustawa o stopniach). Jednocześnie recenzent związany jest decyzją habilitanta w odnoszącą się do wskazania przedmiotu i zakresu swojego osiągnięcia naukowego. Wskazane okoliczności faktyczne i prawne wyznaczają wiążąco przedmiot i zakres recenzji.

Wskazane przepisy w sposób wyłączny określają, co ma być przedmiotem recenzji (art. 221 ust. 8) oraz jakie są jej kryteria (art. 219 ust. 1 pkt 2). Komentując te przepisy wskazuje się, że „od osiągnięć naukowych na stopień doktora habilitowanego należałoby oczekiwać, że są one oryginalnymi rozwiązaniami problemu naukowego (czy oryginalnymi dokonaniem artystycznymi) oraz dowodzą określonego merytorycznego poziomu wiedzy. Daje to asumpt do konkluzji, że podstawą do nadania stopnia doktora habilitowanego: 1) powinny być osiągnięcia naukowe, w przypadku których nie ma wątpliwości, że dotyczą one wątków (tematów) dotychczas w ogóle niepodjętych bądź niepodjętych w takim wymiarze, jak w ocenianym osiągnięciu – muszą mieć zatem walor nowości naukowej, bo tylko wówczas można mówić o istnieniu wkładu w rozwój danej dyscypliny; 2) powinny one spełniać wymogi stawiane rozprawom doktorskim; 3) nie powinno budzić najmniejszych wątpliwości, że stan nauki (wiedzy) przed przedstawieniem recenzowanego osiągnięcia (osiągnięć) jaki i po nim uległ korzystnej zmianie oraz 4) omawiana zmiana w opinii przedstawicieli danej dyscypliny (w szczególności recenzentów) musi być istotna” (K. Ślebzak [w:] *Komentarz do wybranych przepisów ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* [w:] *Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz*, red. K. W. Baran, Warszawa 2020, art. 219).

W konkluzji „recenzent podejmujący decyzję o tym, czy rekomenduje nadanie stopnia doktora habilitowanego danej osobie, powinien odpowiedzieć na pytanie, czy habilitant daje rękojmię rzetelności prowadzenia badań, czy nie popełnia błędów merytorycznych, czy posługuje się prawidłowo terminologią prawniczą, czy uczciwie przedstawia swój dorobek, bo tego ma uczyć doktorantów” (P. Grzebyk, *Warunki uzyskania stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki prawne*, Państwo i Prawo 2022, z. 5, s. 71).

Prezentowana recenzja została przygotowana w oparciu i zgodnie ze wskazanymi wyżej przepisami i dokonaną interpretacją.

1. Osiągnięcie naukowe

Jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce Habilitant wskazał monografię pt.: *Zarzut w sprawie egzekucji administracyjnej* (C.H. Beck, Warszawa 2021, ss. 472). Na potrzeby wyrażenia niniejszej oceny książka została poddana analizie w następujących aspektach: zasadności wyboru przedmiotu badań, poprawności wskazania przez Habilitanta celów i tez badawczych oraz adekwatności doboru sposobów ich realizacji/wykazania (tj. przyjętej metodologii), prawidłowości struktury prezentacji wyników analiz, odpowiedniej zawartości merytorycznej opracowania, stosownego zakresu wykorzystanej w nim bibliografii, formalnej poprawności dysertacji oraz jej wartości naukowej.

2. Wybór przedmiotu rozprawy i jej tytuł

Tytuł rozprawy tj. „Zarzut w sprawie egzekucji administracyjnej” został sformułowany w sposób jasny, czytelny i w pełni komunikatywny. Co istotne, tytuł rozprawy w pełni pokrywa się z jej treścią.

Uzasadniając wybór tematu rozprawy Habilitant wskazuje, że „celem niniejszego opracowania jest analiza jednego z podstawowych środków zaskarżenia, przysługującego zobowiązanemu, a mianowicie zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. W pracy podjęto próbę przedstawienia wykładni znowelizowanych przepisów. Badania te będą przeprowadzone przede wszystkim w aspekcie efektywności materialnoprawnej ochrony zobowiązanego oraz umiejscowienia zarzutu w systemie środków zaskarżenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym”. Należy zgodzić się z oceną Habilitanta, co do ważkości podejmowanego tematu. Zarzut jako podstawowy środek prawny w toku postępowania egzekucyjnego pełni kluczową rolę ochrony prawnej, który można uznać za odpowiednik odwołania w postępowaniu jurysdykcyjnym. Z drugiej strony może być to

instrument nadużywany przez zobowiązanych celem przedłużenia postępowania egzekucyjnego, albowiem złożenie zarzutu co do zasady powoduje zawieszenie postępowania egzekucyjnego w początkowej jego fazie, tuż po jego wszczęciu. Jednakże przyjęta przez ustawodawcę konstrukcja zarzutu znacznie odbiega od modelu rozpatrywania podstawowych środków zaskarżenia w ogólnym postępowaniu administracyjnym.

Przedmiotem swoich badań Habilitant uczynił zasadniczo prawo i orzecznictwo polskiego odnoszące się do analizowanego zagadnienia, a także odpowiedni materiał wchodzący w skład *acquis communautaire*. Na jakość recenzowanej pracy pozytywnie wpłynęłoby szersze porównanie rozwiązań polskich z zagranicznymi, nawet w formie ilustrującej, bez pogłębionych badań prawnoporównawczych. W szczególności, wpłynęłoby to pozytywnie na poziom oryginalności badań, a jednocześnie mogłoby stworzyć dodatkową podstawę do formułowania wniosków optymalizacyjnych. W tym kontekście istotny niedosyt budzi pominięcie dorobku Rady Europy i brak rekonstrukcji międzynarodowych standardów ochrony prawnej uczestników postępowań egzekucyjnych. Niestety Habilitant nie przedstawia żadnego uzasadnienia dla tego pominięcia.

Jednocześnie zgodzić się należy z Habilitantem, że przedmiot jego badań nie doczekał się kompleksowych i aktualnych badań w literaturze przedmiotu. Choć w ostatnim czasie ukazał się obszerny tom III *System Prawa Administracyjnego Procesowego* pt. *Administracyjne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające* red. D. R. Kijowski to stwierdzić należy, że nie wyczerpuje tej złożonej problematyki. Z wcześniejszych opracowań kompleksowych procedury egzekucyjnej wymienić jeszcze należy „System egzekucji administracyjnej” red. J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz. Natomiast podjęte badania w części są pionierskie, gdyż kontynuują i wzbogacają dorobek doktryny zawarty w pracach R. Hausera *Ochrona obywatela w postępowaniu administracyjnym*, E. Pierzchały *Środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, czy P. Przybysza *Administracyjne środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*.

W świetle wskazanych prac i dokonanych tam ustaleń należy patrzeć na przedłożoną rozprawę habilitacyjną jako na pogłębioną i zaktualizowaną analizę środka

prawnego w postaci zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. Oryginalności badań należy się doszukiwać w określeniu teoretycznego kształtu tego środka zaskarżenia po kolejnych nowelizacjach wraz z analizą jego celów, regulacji ustawowej, a także możliwego udoskonalenia.

W konkluzji tej części recenzji wskazać należy, że analizowana rozprawa jest wartościowym opracowaniem złożonej problematyki badawczej w doktrynie procesowego prawa administracyjnego. Jest to także pierwsze tego rodzaju opracowanie monograficzne tej instytucji prawnej, które posiada także walor praktyczny. Wybór tematu i przedmiotu monografii jest zatem prawidłowy.

3. Literatura, źródła, język rozprawy

Habilitant wykorzystuje bogatą literaturę, prawie wyłącznie polską. Czyni to w poprawny sposób. Doskonale posługuje się aktami prawnymi i orzecznictwem, zwłaszcza sądów administracyjnych, co zresztą jest w pewnym sensie zupełnie zrozumiałe, skoro uczestniczył w wydaniu niektórych z nich. Dobór i wykorzystanie źródeł reprezentuje odpowiedni, wysoki standard.

Jednocześnie nie sposób nie zauważyć pewnych braków w wykorzystanej literaturze przedmiotu. Wskazać tu można na brakujące pozycje z najnowszej (np. S. Firkowski, *Zmiany w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, C.H.Beck, Warszawa 2020, W. Piątek, *Doręczenie tytułu wykonawczego a zarzuty w postępowaniu egzekucyjnym. Glosa do wyroku NSA z dnia 29 maja 2019 r.*, I FSK 282/19, *Państwo i Prawo* 2020/6/146-155, T. Dąbrowski, *Przesłanki umorzenia administracyjnego postępowania egzekucyjnego w świetle orzecznictwa sądowego*, PPP 2018/11/63-89,), starszej (np. W. Trybka, *Zwolnienie z egzekucji określonych składników majątkowych w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, *Państwo i Prawo* 2015/10/79-91, L. Klat-Wertelecka, *Przesłanki dopuszczalności egzekucji administracyjnej*, *Przegląd Prawa i Administracji* 2015, 100, 177-191, K. Łuczak, *Postępowanie egzekucyjne w administracji - badanie dopuszczalności egzekucji - przedawnienie obowiązku. Glosa do wyroku NSA z dnia 13 grudnia 2012 r.*, II FSK 945/11, *Orzecznictwo Sądów Polskich* 2014/1/11, J. Bubiło, *Zarzut jako środek ochrony prawnej służący zobowiązanemu w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*,

Prawo-Administracja-Kościół 2006 nr 3 s. 21-46, T. Jędrzejewski, P. Rączka, *Zarzuty w sprawie prowadzenia postępowania egzekucyjnego w administracji* [w:] K. Lubiński (red.), *Studia z prawa publicznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2001, i klasycznej literatury przedmiotu (np. Z. Leoński, *Środki prawne w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny* 1967, 29(3), s. 35-49.

Już po ukazaniu się rozprawy opublikowane zostały inne publikacje poruszające zagadnienia poruszane w rozprawie np. K. Rokicka-Murszewska, D. Zawacka-Klonowska, *Zarzut w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym po zmianach wprowadzonych ustawą nowelizującą z 11.09.2019 r.*, *Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego* nr 2021/7(877)/45-52, M. Darnosz, *Zasady rozpoznania zarzutów w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej*, *ST* 2021/4/35-47, czy A. Krawczyk, *Skarga na czynności egzekucyjne po nowelizacji z 11.09.2019 r., czyli o skrajnym formalizmie w administracyjnym postępowaniu wykonawczym*, *PP* 2021/10/40-46. Oczywiście nie można z tego czynić zarzutu Habilitantowi, gdyż nie mógł on uwzględnić ich w rozprawie. Natomiast świadczy to niewątpliwie o aktualności wybranego tematu.

W zakresie wykorzystania polskiego orzecznictwa sądowego Habilitant wypełnia wszelkie wymogi przewidziane dla rozpraw habilitacyjnych. Dzięki doświadczeniu zawodowemu oraz naukowemu pod względem wykorzystywania orzecznictwa recenzowana rozprawa spełnia najwyższe standardy.

Analizując źródła prawa i inne akty normatywne wykorzystane w pracy nie mam żadnych zarzutów w odniesieniu do polskich i unijnych aktów prawnych. Natomiast rzuca się w oczy, wskazany wcześniej, brak wykorzystania dorobku prawnego Rady Europy, w szczególności dotyczy to dwóch zaleceń Recommendation Rec(2003)16 of the Committee of Ministers to member states on the execution of administrative and judicial decisions in the field of administrative law,

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805df14f

(wskazane zalecenie nie posiada polskiej wersji językowej) i Recommendation Rec(2003)17 of the Committee of Ministers to member states on enforcement,

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805df135

(wskazane zalecenie nie posiada polskiej wersji językowej).

Język rozprawy nie budzi wątpliwości. Habilitant poprawnie posługuje się językiem polskim. Na podkreślenie zasługuje posługiwanie się językiem prostym i zrozumiałym oraz unikanie niepotrzebnych neologizmów czy anglicyzmów, które są tak powszechne we współczesnym języku prawniczym.

4. Struktura rozprawy

Rozprawa podzielona jest na siedem rozdziałów uzupełnionych wstępem i zakończeniem.

Wstęp został przygotowany poprawnie i stanowi bardzo dobre wprowadzenie do przeprowadzonych przez Habilitanta badań naukowych.

Niestety struktura pracy jest zaburzona przez nadmiernie rozbudowane rozdziały 2. i 5. Wydaje się, że rozdziały ten powinny być podzielone na mniejsze jednostki redakcyjne zbliżone objętością do pozostałych rozdziałów dysertacji.

Zakończenie pracy trafnie zbiera wszystkie wnioski częściowe i pozwala na sformułowanie tezy recenzowanej dysertacji.

5. Główne hipotezy rozprawy

Habilitant formułuje trzy główne hipotezy badawcze. W tym kontekście pewne wątpliwości metodologiczne budzi zamiennie nazywanie przez Habilitanta jego twierdzeń hipotezami lub tezami. Przykładowo stwierdza, że *Autor niniejszego opracowania podjął próbę zweryfikowania kilku hipotez badawczych. Pierwszą z nich jest teza, że w wyniku zmiany charakteru zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej system środków obrony zobowiązanego stał się bardziej przejrzysty i efektywny.* Jedynie dla przypomnienia wskazać należy, że hipoteza to twierdzenie (przypuszczenie), które w wyniku weryfikacji wymaga udowodnienia lub falsyfikacji. Natomiast teza jest zdaniem bądź twierdzeniem, które zawsze jest prawdziwe. Teza może być wynikiem hipotezy, która została udowodniona jako prawdziwa i nie wymaga przeprowadzenia dowodu. Niestety, w podanym przykładzie Habilitant z tezy wywodzi hipotezę.

Pierwszą hipotezą badawczą Habilitanta jest twierdzenie, że w wyniku zmiany charakteru zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej system środków obrony zobowiązanego stał się bardziej przejrzysty i efektywny. Druga hipoteza badawcza zakłada, że zmiana trybu wnoszenia i rozpoznawania zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej nie zwiększyła zakresu ochrony zobowiązanego. Ostatnią hipotezą badawczą jest twierdzenie, że zwiększenie zakresu ochrony praw zobowiązanego wymaga dalszych zmian stanu prawnego.

Prima facie, lektura dysertacji może prowadzić do wniosku, że Habilitant wskazał swoje twierdzenia w sposób dość uproszczony, co spowodowało, że mogą one zostać uznane za dość oczywiste i niewymagające weryfikacji naukowej. Tymczasem jednak twierdzenia Habilitanta są bardziej złożone. Przykładowo pierwsza hipoteza badawcza dotyczy charakteru prawnego zarzutu. Habilitant przeprowadza w celu jej weryfikacji dość rozległe i ciekawe badania, aby dowieść, że zarzut stał się obecnie jednorodnym środkiem prawnym, a następnie wskazuje jakie są konsekwencje teoretyczne i prawne tego ustalenia. Podobnie teza o potrzebie zmian legislacyjnych stanowi w istocie rozwinięcie problemu jakie funkcje powinien pełnić zarzut jako środek prawny w kontekście wykazanej i udowodnionej systemowej nierówności pozycji prawnej uczestników postępowania egzekucyjnej i upośledzenia pozycji prawnej dłużnika.

Zidentyfikowane niedoskonałości recenzowanej dysertacji w zakresie sformułowania hipotez badawczych nie unieważniają ogólnej pozytywnej oceny umiejętności Habilitanta identyfikowania kluczowych dla badanej materii problemów teoretycznych i formułowania przypuszczeń, które pomimo swojego oczywistego brzmienia zawierają w istocie ważki ładunek teoretyczny.

6. Metody badawcze

Dobór metod badawczych oceniam jako prawidłowy. Skoro materiałem badawczym było dla Habilitanta polskie prawo i orzecznictwo, z niezbędnym uwzględnieniem dorobku europejskiego (EU) dlatego też metoda dogmatyczna była wyborem oczywistym. Autor bardzo sprawnie operując tą metodą. Potrafi identyfikować odpowiednie normy, a

także wyszukać odpowiadające im orzecznictwo i stanowisko doktryny. Efekty jego dociekań są zatem poprzedzone prawidłowym procesem badawczym.

Habilitant nie wyjaśnia, co ma na myśli, pisząc o metodzie empirycznej, wszak nie prowadzi on żadnych badań aktowych czy innych wymagających bezpośredniego dostępu do obiektu badań. W każdym razie dorobek judykatury składa się na formalny aspekt przedmiotu badania będąc częścią badań dogmatycznych.

Nie mam zastrzeżeń do zastosowanej metody historycznej. Choć spotkać ją w recenzowanej pracy można raczej rzadko, to Habilitant trafnie korzysta z niej dla ukazania ewolucji zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej.

Taki wybór metod badawczych zdeterminowany jest dość wąsko określonymi hipotezami badawczymi. Po raz kolejny można wyrazić ubolewanie, że Habilitant nie pokusił się o osadzenie rozważań i wniosków w szerszym kontekście ponadnarodowym. Jakkolwiek trudno jest wymagać, aby każda rozprawa habilitacyjna wykorzystywała metodę porównawczą, to w recenzowanej rozprawie brak jest nawet ilustracyjnego wykorzystania zagranicznego czy ponadnarodowego dorobku (z wyjątkiem dla wąskiego dorobku prawnego UE) oraz ustaleń obcej doktryny.

7. Ocena merytoryczna rozprawy

Układ rozprawy ma logiczny charakter. Rozpoczyna ją rozdział 1., w którym Habilitant scharakteryzował środki zaskarżenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym. Rozdział ten ma charakter porządkujący i raczej propedeutyczny. Wprowadza on podstawowe pojęcia i instytucje stanowiąc bazę dla merytorycznej nadbudowy w kolejnych rozdziałach.

Rozdział 2. zawiera rozważania, które pozwalają na delimitację istniejących środków prawnych dostępnych dla uczestników postępowania egzekucyjnego. Habilitant analizuje w tym rozdziale stosunek zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej do innych środków zaskarżenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym. Pewien niedosyt budzić może jednak analiza podstaw konstytucyjnych środków prawnych, a przede wszystkim regulacji międzynarodowych i unijnych. W przypadku tych ostatnich

Habilitant właściwie ogranicza się wyłącznie do przytoczenia lub wskazania odnośnych przepisów. Z pewnością taka analiza jest dalece niewystarczająca. Szczególnie jeśli porówna się ją z analizą historyczną zaprezentowana w kolejnych podrozdziałach.

Przeprowadzenie delimitacji pozwala Autorowi dysertacji na szczegółową analizę konstrukcji prawnej zarzutu w postępowaniu egzekucyjnym. Została ona przeprowadzona według dość klasycznego schematu analizy środków prawnych, tj. zakresu podmiotowego, przedmiotowego, warunków formalnych, postępowania odwoławczego, co dopełniają rozważania o innych środkach prawnych określonych jako „zarzuty”.

Zgodnie z założoną sekwencją badań rozdział 3. poświęcony jest podmiotom uprawnionym do wniesienia zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. Jest to rozdział bardzo krótki bo zaledwie 32-stronnicowy i ma on głównie charakter relacyjny. Omówienie zakresu podmiotowego zarzutu jest elementem koniecznym dla analizy konstrukcji tego środka prawnego. Jednocześnie sam zakres podmiotowy szczególnych problemów nie wydaje się budzić, co analizowany rozdział dość trafnie pokazuje. Najciekawsze naukowo są podrozdziały poświęcone analizie sytuacji prawnej małżonka zobowiązana. Niepotrzebne było w tym zakresie rozdzielenie tej problematyki na dwie części, jako cezurę wskazując nowelizację z 30 lipca 2020 r. Rozważania historyczne można było skrócić bez szkody dla jakości dysertacji.

Kolejny rozdział 4. analizuje termin, wymogi formalne oraz sposób wnoszenia zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. Rozdział ten konieczny z punktu widzenia kompletności wykładu skupia się raczej na prakseologicznych aspektach ukształtowania konstrukcji prawnej zarzutu w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym.

Bardzo ciekawe i kluczowe dla całej dysertacji analizy i postrzeżenia zawiera rozdział 5. analizujący podstawy zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. Habilitant bardzo przekonująco wyjaśnia w nim charakter prawny zarzutu trafnie wskazując, że zarzuty w sprawie egzekucji administracyjnej stały się zasadniczym środkiem obrony merytorycznej zobowiązanego.

Równie interesujące rozważania zawiera rozdział 6. dysertacji omawiający tryb rozpoznawania zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. Natomiast pewien niedosyt budzić mogą konkluzje tego rozdziału. Z jednej strony Habilitant stwierdza bowiem, że

„zmiany dokonane w zakresie trybu rozpoznawania zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej niewątpliwie pozwoliły osiągnąć jeden z zakładanych celów nowelizacji. Nastąpiło bowiem znaczące uproszczenie przepisów, co powinno spowodować przyspieszenie ostatecznego rozstrzygnięcia w zakresie zasadności zarzutu. Odstąpienie od dwuetapowego trybu rozpoznania należy ocenić pozytywnie”. Natomiast w dalszym toku wyводу podkreśla że, że „powyższe uwagi obrazują w sposób dobitny, że nowy tryb rozpoznawania zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej w żaden sposób nie wzmacnia pozycji procesowej zobowiązanego. Nadal brak jest bezstronnego arbitra, rozstrzygającego spór między wierzycielem a zobowiązanym. Można nawet zaryzykować tezę, że sytuacja zobowiązanego uległa pogorszeniu”. Trudno jest z tego wywieść jaki stan Habilitant uznaje za pożądany i prawidłowy. Skoro Autor pozytywnie ocenia rezygnację z dwuetapowości, która dawała dodatkowe uprawnienia zobowiązanemu, to jednocześnie nie do końca wiadomo dlaczego krytykuje pogorszenie jego sytuacji prawnej. Szkoda że Habilitant nie wskazał w tym zakresie propozycji optymalizacyjnych i zaproponował jakiś wniosków *de lege ferenda*.

Ostatnim rozdziałem merytorycznym jest 7. omawiający pozostałe zarzuty przewidziane przez ustawodawcę. Należy się zgodzić z Habilitantem, że „na gruncie administracyjnego postępowania egzekucyjnego nie można mówić o istnieniu odrębnej grupy środków zaskarżenia, którą można określić zbiorczym mianem „zarzuty”. Omawiane środki wykazują bowiem duże odrębności w stosunku do zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej”. Wydaje się, że choć nowelizacja z 30 lipca 2020 r. odegrała pewną rolę porządkującą to cały czas poważne wątpliwości budzi dezynwoltura ustawodawcy przy używaniu nomenklatury dla środków prawnych czego klinicznym już przykładem jest „sprzeciw” w prawie administracyjnym.

Zakończenie recenzowanej monografii zbiera wszystkie ustalenia cząstkowe. Pozytywnie zweryfikowane hipotezy badawcze stanowią niewątpliwie interesującą podstawę do dalszej dyskusji nad optymalizacją regulacji administracyjnego postępowania egzekucyjnego.

Sformułowane wyżej, pewne uwagi krytyczne i polemiczne w żadnym razie nie wykluczają w moim przekonaniu pozytywnej oceny osiągnięcia zgłoszonego przez

Habilitanta. Dokumentuje ono niewątpliwie wieloletnie badania Autora w wyznaczonym przezeń obszarze. Habilitant to obecnie jeden z uznanych specjalistów od postępowania wykonawczego, zarówno cywilnego jak i administracyjnego. Recenzowana praca wejdzie z pewnością do zestawu podstawowych opracowań dotyczących administracyjnej procedury egzekucyjnej i będzie stanowiła ważny odnośnik dla dalszych badań prowadzonych w tym obszarze.

Choć pozostaje to poza zasadniczym zakresem oceny to zasadnym jest uznanie, że praca ma duży potencjał aplikacyjny i będzie stanowiła istotną pomoc doktrynalną dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w administracyjny proces egzekucyjny i jego kontrolę.

8. Wnioski

Osiągnięcie naukowe dra Arkadiusza Cudaka w postaci monografii pt.: *Zarzut w sprawie egzekucji administracyjnej* (C.H. Beck, Warszawa 2021, ss. 472) odpowiada wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, a zatem stanowi znaczny wkład w rozwój nauki prawa. W tym stanie rzeczy wyżej wymieniona rozprawa habilitacyjna może stanowić podstawę dalszych prac Komisji habilitacyjnej w postępowaniu awansowym dra Arkadiusza Cudaka. W związku z powyższym rekomenduję Komisji Habilitacyjnej przedstawienie pozytywnej opinii w sprawie nadania dr. Arkadiuszowi Cudakowi stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie prawo.



Mateusz Błachucki